

Η ιστορία του Ιωνά

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θεολογικό πλαίσιο

Ακόμη ένας Προφήτης ενώπιόν μας, αυτή τη φορά ένας από τους επονομαζόμενους «μικρούς». Μόνον που η ιστορία του, η ιστορία του Ιωνά, έχει κάποιες ιδιαιτερότητες, σε σημείο ώστε η προσωπική του σχέση με τον Θεό να επισκιάζει το προφητικό του καθήκον. Ο Θεός τού αναθέτει την αποστολή να προειδοποιήσει τους κατοίκους της αμαρτωλής Νινευή για το επικείμενο τέλος εξαιτίας της αμαρτίας τους. Ο Ιωνάς δεν υπακούει και δραπειεύει. Ίσως κανείς να θεωρήσει πως φοβήθηκε. Ίσως όμως και να συμβαίνει κάτι άλλο. Αν κρίνουμε από την εξέλιξη της ιστορίας και την οργισμένη του αντίδραση όταν τελικά ο Θεός λυπήθηκε και δεν κατέστρεψε την πόλη, ο Ιωνάς έχει αναλάβει μέσα του να δικάσει ο ίδιος και να καταδικάσει τους αμαρτωλούς. Ίσως λοιπόν και να φεύγει διότι δεν τους έχει άξιους ούτε καν να προειδοποιηθούν. Έχουμε λοιπόν την ανθρώπινη σκληρότητα να αντιπαράκειται με τον έλεος και τους οικτιρμούς του Θεού. Και ενώ στην αρχή ο Θεός παίρνει τον ρόλο του τιμωρού, στην συνέχεια παραδίδει στον Ιωνά μαθήματα φιλανθρωπίας. Στο πρόσωπό του Ιωνά θυμόμαστε τον δούλο της παραβολής της Καινής Διαθήκης, όπου ο συγχωρεμένος για μια τεράστια οφειλή δούλος παρουσιάζεται σκληρός προς έναν άλλο δούλο, ο οποίος του χρωστά κά-

τι ασήμαντο. Δεν πρέπει βέβαια να παραλείπω πως η τριήμερη παραμονή του στην κοιλία του κήτους παραπέμπει ευθέως στην τριήμερη ταφή του Κυρίου.

Σκοπός

- Να εμπεδωθεί η ΠΙΣΤΗ στην παρουσία του Θεού και η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ στη δύναμη και την αγάπη Του.

Ο Θεός αποφασίζει για το μέλλον. Εκείνος κρατά την ανθρώπινη ιστορία στα χέρια Του. Περιμένει όμως την συμπεριφορά του ανθρώπου και κυρίως την μετάνοιά του.

- Να εμπεδωθεί η ΕΛΠΙΔΑ για έναν καλύτερο κόσμο που θα γίνει με την υπακοή στο θέλημα του Θεού.

Η μετάνοια και η επιστροφή στον δρόμο του Θεού μπορεί να σώσει ολόκληρο τον κόσμο από πολλές συμφορές. Πάντα υπάρχει τρόπος να ξεφύγουν οι άνθρωποι από την καταστροφή, αρκεί να θυμούνται το θέλημα του Θεού.

- Να εμπεδωθεί η ΑΓΑΠΗ, δηλ. η συμπεριφορά του παιδιού προς το περιβάλλον του σύμφωνα με το θέλημα και το παράδειγμα του Θεού και να αποκτηθούν καλές συνήθειες.

Πρώτη μας έννοια πρέπει να είναι η υπακοή στο θέλημα του Θεού. Όταν ένας δρόμος κλείνει, μπορεί και να σημαίνει πως δεν κάνουμε αυτό που ο Θεός επιθυμεί. Μετάνοια είναι η επιστροφή στον δρόμο του Θεού.

Τα μηνύματα

Πάντα με μικρές και απλές προτάσεις

- Ο Θεός είναι ο Κύριος της ανθρώπινης ιστορίας.
- Η μετάνοια μας φέρνει ξανά κοντά στον Θεό.
- Χωρίς Θεό, όλοι οι δρόμοι είναι κλειστοί.

ΠΡΟΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αφόρμηση

Πρόκειται για μια απλή, αλλά εύστοχη αφορμή, η οποία θα ελκύσει την προσοχή των παιδιών. Μπορεί να είναι ένα αντικείμενο, μια ιστορία, μια ερώτηση, ένα επίκαιρο γεγονός.

Ένα πλαστικό ή ξύλινο μοντέλο βάρκας.

Ανάγνωση του κειμένου

Γίνεται με καθαρή φωνή, παραστατικά και αν θέλεις με συνοδεία μιας ήρεμης μουσικής.

Στα πολύ παλιά τα χρόνια ζούσε ένα θεοσεβούμενος άνθρωπος που τον έλεγαν Ιωνά. Κάποια μέρα είπε ο Θεός στον Ιωνά, να πάει στην πόλη Νινευή, και να κηρύξει το λόγο του γιατί οι άνθρωποι σε αυτή την πολιτεία είχαν γίνει ασεβείς και θα τους τιμωρούσε. Ο Ιωνάς άκουσε τα λόγια του Θεού, αλλά δεν υπάκουσε σ' αυτά και προσπάθησε να αποφύγει την αποστολή που του ανέθετε ο Θεός. Κατέβηκε λοιπόν στην Ιόπη, που ήταν παραθαλάσσια, και πήρε το πλοίο που θα πήγαινε στην πόλη Θαρσείς. Πλήρωσε το εισιτήριό του και ύστερα κρύφτηκε στο αμπάρι και έπεσε για ύπνο. Τότε ο Θεός σήκωσε φοβερή τρικυμία και το πλοίο κινδύνευε να βυθιστεί. Φοβισμένοι οι ναύτες άρχισαν να προσεύχονταν στον Θεό που πίστευε ο καθένας κι άρχισαν να ρίχνουν τα φορτία στη θάλασσα, για να ξελαφρώσει το πλοίο. Μόνο ο Ιωνάς κοιμόταν κοιμόταν του καλού καιρού. Ο καπετάνιος τον ξύπνησε και του είπε: «Προσευχήσου στο Θεό σου μήπως σ' ακούσει και μας λυπηθεί».

Όμως η θαλασσοταραχή δεν σταματούσε και έτσι αποφάσισαν να βάλουν κλήρο, για να φανερώσει ο Θεός ποιος έφταιγε γι' αυτή τη θαλασσοταραχή. Ο κλήρος έπεσε στον Ιωνά, που ομολόγησε ότι έφευγε μακριά, για να αποφύγει την εντολή του Θεού. Βλέποντας ότι η θάλασσα αγρίευε όλο και περισσότερο μετανοημένος ο Ιωνάς ζήτησε να τον ρίξουν στην θάλασσα γιατί εκείνος έφταιγε για όλα. Έτσι και έγινε.

Σήκωσαν οι ναύτες τον Ιωνά και τον έριξαν στη θάλασσα. Σαν από θαύμα αμέσως έπαψε η τρικυμία και γαλήνεψαν τα νερά. Διέταξε τότε ο Θεός ένα μεγάλο κήτος να καταπιεί τον Ιωνά. Ο Ιωνάς έμεινε στην κοιλιά του κήτους τρία μερόνυχτα. Εκεί ο Ιωνάς προσευχόταν και υμνούσε τον Θεό. Μετά την τρίτη ημέρα έδωσε ο Θεός εντολή και το κήτος έβγαλε από μέσα του τον Ιωνά.

Είπε λοιπόν ξανά ο Θεός στον Ιωνά: «Σήκω να πας στη Νινευή και να κηρύξεις μετάνοια. Εγώ θα σου φανερώσω τι να πεις».

Τώρα μετανοημένος ο Ιωνάς υπάκουσε στα λόγια του Θεού.

Έφτασε στη μεγάλη πόλη Νινευή και έλεγε σε όλους: «Ακόμα σαράντα μέρες και η Νινευή θα καταστραφεί. Μετανοήστε για να σωθείτε». Κι άκουσαν οι κάτοικοι το κήρυγμα του Ιωνά και μετανόησαν. Νήστεψαν όλοι και ντύθηκαν πένθιμα. Ο ίδιος ο βασιλιάς της έδωσε διαταγή να μείνουν νηστικοί όλοι ακόμη και τα ζώα. «Ίσως ο Θεός μας ελεήσει και αλλάξει γνώμη», έλεγαν. Κι ο Θεός είδε τη μετάνοιά τους κι άλλαξε γνώμη και δεν κατέστρεψε την πόλη όπως σχεδίαζε.

Αφορμές για συζήτηση

- Τι σας έκανε εντύπωση;
- Γιατί νομίζετε πως ο Ιωνάς δεν υπάκουε τον Θεό;
- Τι ανέθεσε ο Θεός στο μεγάλο ψάρι;
- Ποιο είναι το έργο των Προφητών;

Λέξεις κλειδιά

Πρόκειται για λέξεις, οι οποίες συμπυκνώνουν νοήματα και μηνύματα. Επιδιώκουμε να εντυπωθούν στον νου και την καρδιά των παιδιών, ως δεσμοί μνήμης με τις επιμέρους αλήθειες του εκάστοτε κεφαλαίου. Φροντίζουμε να τις ανασύρουμε τακτικά κατά τη διάρκεια του μαθήματος, επιλέγοντας μια ή δυο, οι οποίες θα κλείνουν την κάθε συνάντησή μας με τα παιδιά.

Ιωνάς: Ένας Προφήτης.

Κήτος: Ένα μεγάλο ψάρι.

Νινευή: Η πιο μεγάλη πόλη εκείνης της εποχής.

Αμαρτία: Λάθη του ανθρώπου, που μας χωρίζουν από τον Θεό.

Μετάνοια: Η επιστροφή του ανθρώπου στον δρόμο του Θεού.

Παράλληλη δραστηριότητα

Αν θέλεις, μπορείς να έχεις μοιράσει κομμένες φιγούρες, που, κατά την ανάγνωση, μόλις ένα παιδάκι ακούσει το όνομα της φιγούρας που κρατάει, σηκώνεται και την κολλάει σε ένα μεγάλο χαρτόνι, που έχεις ετοιμάσει.

- Σημερινοί πρωταγωνιστές είναι:
Ο Ιωνάς
Οι ναυτικοί
Τα πλάσματα της θάλασσας

Επιπλέον δραστηριότητες

Απασχολούμε τα παιδιά με τις δραστηριότητες του βιβλίου τους. Τους αναθέτουμε να χρωματίσουν τα σχέδια του βιβλίου τους. Η επιλογή μεταξύ των δραστηριοτήτων του βιβλίου, θα καθορίσει τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουν τα παιδιά. Σήμερα, τα παιδιά θα χρειαστούν:

- Χρωματιστό πλαστικό πιατάκι
- Χαρτόνι μπλε
- Ψαλίδι
- Κόλλα

Παιχνίδι ρόλων και συναισθημάτων

Καλούμε τα παιδιά να εκπροσωπήσουν κάποιον ή κάτι από την ιστορία και να το εκφράσουν με δικά τους λόγια.

- Ο Ιωνάς συζητάει με τους ναυτικούς την ώρα της τρικυμίας.
- Ο Ιωνάς κηρύττει στη Νινευή.

Ανάγνωση του παιδικού ποιήματος

Γίνεται με καθαρή φωνή και παραστατικό τρόπο. Προσπάθησε να τηρήσεις με ακρίβεια το μέτρο, ούτως ώστε να καταφέρουν τα παιδάκια να κρατήσουν με παλαμάκια ή ρυθμικά όργανα τον ρυθμό. Το ρεφρέν ή μια χαρακτηριστική φράση που επαναλαμβάνεται ή κάποια που θα την θεωρήσεις σημαντική, την μαθαίνεις από την αρχή στα παιδιά και τους ζητάς να την επαναλαμβάνουν κάθε τόσο. Άλλωστε, τα σημαντικότερα μηνύματα του μαθήματος βρίσκονται μέσα στους στίχους. **Αν θέλεις προσθέτεις μια απλή μελοποίηση.**

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΦΑΛΑΙΝΑΣ (Γνωριμία με τα ψάρια)

Ταξίδι ξεκινά μια φάλαινα μεγάλη
και μια γαρίδα τη ρωτά: Πού τρέχεις βιαστικά;
- Μου έχει στείλει ο Θεός έναν τρανό προφήτη
Μεσ' στην κοιλιά μου τριγυρνά
τον λένε Ιωνά.

- **Τι ξέρεις να μας πεις; ρωτάει το χταπόδι.**
- Αποστολή του έδωσε μεγάλη ο Θεός!
Σε πόλη με αμαρτωλούς να πάει να μιλήσει.
Πόλη που θα καταστραφεί.
Τη λένε Νινευή.

- **Τι ξέρεις να μας πεις; ρωτάει ο ξιφίας.**
- Ο Ιωνάς δεν ήθελε ν' ακούσει τον Θεό.
Καράβι παίρνει με πανιά να πάει σ' άλλη πόλη.
Κύματα πιάνουν σα βουνά
και σπάνε τα κουπιά.

- **Τι ξέρεις να μας πεις; ρωτάει ο καρχαρίας.**
- Ο καπετάνιος ρώτησε, ποιος φταίει για το κακό
"Εγώ" φωνάζει ο Ιωνάς, στο κύμα τον πετάνε.
Στέλνει εμένα στα βαθιά,
τον βάζω στην κοιλιά.

- **Τι ξέρεις να μας πεις; ρωτάει το δελφίνι.**
- Θα τονε βγάλω στη στεριά κοντά στη Νινευή.
Θα τους μαζέψει, θα τους πει για το κακό που θά 'ρθει:
Για λίγο θά 'ναι ζωντανοί
κι η πόλη θα καεί!

- **Τι ξέρεις να μας πεις; ρωτάει το κοχύλι**
- Αυτοί θα μετανιώσουνε, θα γίνουνε καλοί.
Θ' αλλάξει γνώμη ο Θεός, η πόλη θα γλυτώσει.
Μία συγγώμη μας μπορεί
ν' αλλάξει τη ζωή.
**Μία συγγώμη μας μπορεί
ν' αλλάξει τη ζωή.**

Αφορμές για συζήτηση

- Τι σας έκανε εντύπωση;
- Πόσα πλάσματα της θάλασσας βρήκατε στο ποίημα;
- Πια πλάσματα έχετε δει και ξέρετε να τα περιγράψετε;

Διαθεματική προσέγγιση

Κάθε παιδικό ποίημα δίνει αφορμή για διαθεματικές προσεγγίσεις.

Σήμερα **λέξεις-κλειδιά** για τη διαθεματική προσέγγιση είναι:

- Πλάσματα της θάλασσας

Δίνουμε εικόνες με τα πλάσματα της θάλασσας και κάθε φορά που ακούγεται το καθένα από αυτά, το παιδάκι σηκώνει την εικόνα του.

Αξιολόγηση

Με τις λέξεις κλειδιά, καλείς τα παιδιά να αναφέρουν ποιο μέρος του μαθήματος τους φέρνει στο μυαλό.

Ολοκλήρωση του μαθήματος

Έχετε προετοιμάσει κάτι, -ένα γλυκό, μια ζωγραφιά, ένα φτηνό αντικείμενο- στο σχήμα ενός γράμματος, από το οποίο ξεκινά μια καθοριστική για σας λέξη-κλειδί. **Με δυο λόγια** αναφερόμαστε στη βασική έννοια. Μπορείτε να ενθαρρύνετε τα παιδιά να έχουν ένα μικρό σεντιούκι, με τη συλλογή όλων των φειτινών αναμνηστικών.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Είναι σημαντικό για την επικοινωνία με τους γονείς των παιδιών, να έχουν ένα ενημερωτικό σημείωμα για όσα έγιναν κάθε φορά στο κατηχητικό. Με τον τρόπο αυτό, γίνονται κι εκείνοι έρμεσοι ακροατές κάποιων σημαντικών πτυχών της πίστης μας, ενώ παράλληλα διευκολύνεται η επικοινωνία με τα παιδιά τους, με βάση το μάθημα. Αναμφίβολη είναι επίσης και η ωφέλεια στο επίπεδο της επικοινωνίας της ενορίας με τις μεγαλύτερες ηλικίες. Στο φυλλάδιο αυτό ζητάς από τους γονείς κάποια υλικά, που τυχόν θα χρειαστούν για την επόμενη φορά. Ιδού ένα προτεινόμενο ενημερωτικό κείμενο:

Ο προφήτης Ιωνάς έχει μια πολύ παράξενη ιστορία. Αν και αγαπούσε τον Θεό, δεν δέχτηκε να υπακούσει στο θέλημά Του να πάει στην πόλη Νινευή να την προειδοποιήσει για την καταστροφή της. Πήρε πλοίο και ξεκίνησε προς την αντίθετη κατεύθυνση. Ένα κήτος όμως τον κατάπιε και σε τρεις μέρες τον άφησε στην ακτή, κοντά στη Νινευή. Ο Ιωνάς υπάκουσε και προειδοποίησε. Και να που οι Νινευίτες με την μετάνοιά τους αλλάζουν τα σχέδια του Θεού και η πόλη σώζεται. Τέτοια είναι η δύναμη της μετάνοιας. Με αφορμή αυτή την ιστορία μάθαμε και καινούργια πράγματα για πολλά ψάρια της θάλασσας.